

**SAMSUN - İKİZTEPE ARKEOLOJİK KAZILARI
TEPE III ÇALIŞMALARI**

(1993 ve 1994 Dönemleri Sonuçları)

Önder BİLGİ*

1993 döneminden itibaren, İkiztepe'de daha önceki dönemlerde yapılmış olan kazılarda Tepe I'de ortaya çıkartılmış bulunan mezarlığın¹ sahipleri ile özellikle bu mezarlıktaki gömülerde ele geçirilen metal eserleri² üretenlerin İkiztepe yerleşme alanının hangi kesiminde yaşamış olduklarını araştırmaya yönelik olarak kazıların geliştirilmesine karar verildi. Ayrıca, metal eserlerin İkiztepe'de imal edilip edilmediğine, İkiztepe'de imal edilirse yerleşme alanının hangi kesiminde üretimin gerçekleştirildiğinin saptanması amacına doğru araştırmalar yönlendirildi.

İkiztepe'de 1993 yılına kadar, 1977 döneminde Tepe III ve Tepe IV'de çok kısa süreyle gerçekleştirilmiş olan çok dar alanlardaki ("I"=C 10/III 4 ve "J"=D 2-3/II 5 plankareleri Açmaları) kazılar³ hariç olmak üzere, Tepe I ve Tepe II dışında yeterli araştırma yapılmamıştı. Söz konusu mezarlığın ve dolayısıyla metal eserlerin üreticilerinin ve metal eser üretiminde kullanılmış olan atölyelerin saptanması için çalışmalar, Tepe IV'de gerek erozyon, gerekse tarımsal faaliyetler nedeniyle kültür kalıntılarına

* Prof. Dr. Önder Bilgi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı.

1 Alkım/Alkım/Bilgi 1988, s. 80-84; Alkım 1980, s. 151-154; Alkım 1981, s. 25-29; Bilgi 1982, s. 49-54; Bilgi 1983, s. 87-89; Bilgi 1984, s. 55-63; Bilgi 1985, s. 111-118; Bilgi 1986, s. 149-156; Bilgi 1987, s. 169-179; Bilgi 1988, s. 201-207.

2 Alkım 1983, s. 29-42; Alkım 1986, s. 119-132; Bilgi 1984a, s. 31-97; Bilgi 1990, s. 119-219; Bilgi 1990a, s. 71-77.

3 Alkım 1982, s. 5-6.

rastlanılmadığından, sadece Tepe II'ün kapladığı alanda yoğunlaştırıldı.

Bu amaçlara yönelik olarak İstanbul Üniversitesi ile Kültür Bakanlığı adına Türk Tarih ve Türkiye Turing ve Otomobil Kurumlarının da mali katkıları ile yürütülmekte olan İkiztepe'de⁴ 1993 ("L" Açmasının D 6-7/I 16-17 plankarelerinde = *Topografik Plan 1*) ve 1994 ("L" Açmasının D 6, 7, 8, 9/I 18, D 8-9/I 16-17 plankarelerinde = *Topografik Plan 2*) dönemlerinde geliştirilen arkeolojik kazılarda⁵ ortaya çıkartılan mimari kalıntılar ile ele geçirilen çanak-çömlek ve küçük buluntuların Edebiyat Fakültesi Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı Laboratuvarında gerçekleştirilen değerlendirme çalışmalarında⁶ aşağıdaki sonuçlar elde edildi :

M İ M A R İ

"L" Açmasında D 6-9/I 16-18 plankarelerini kapsayan 300 m².lik alanda (bkz. Res. 1 ve Plan) gerçekleştirilen ortalama 2 m.lik derinleşme sonucunda değişik seviyelerde ortaya çıkan mimari kalıntılardan 4 mimari tabakanın varlığı saptandı.

4 Bu çalışma 1994 yılında İstanbul Üniversitesi Araştırma Fonu'nca da desteklenmiştir. Proje No 623/150794.

5 Kazı çalışmalarına heyet üyesi olarak 1993 yılında Arş. Gr. Şevket Dönmez, arkeolog Serpil Sandalcı, arkeolog Celal Tuna, arkeolog Güneş Tabanoğlu, Arkeolog Gülçay Yağcı, desinatör Yusuf Şener, restoratör Özlem Dinç, Topograf Adnan Şakar ile stajyer öğrenciler Bahar Altun, Murat Karagözler, Gökhan Eser, Dilek Oğuz, Elvan Macit, Nüket Şahin, Meltem Doğan, Pervin Ezber, Aylin Aytekin, Arzu Akça, Tiğince Berkay, Mustafa Özkul, Burcu Bulut, Fikret Mustafa ve Kültür Bakanlığı uzmanı Uğur Terzioğlu, 1994 yılında ise Arş. Gr. Şevket Dönmez, arkeolog Serpil Sandalcı, arkeolog Celal Tuna, arkeolog Güneş Tabanoğlu, desinatör Burhan Gülkan, restoratör Sedat Akaltın ile stajyer öğrenciler Murat Karagözler, Elvan Eti, Türkan Çelik, Arseli Çelik, Seyhan Dursun, Bahar Altun, Pervin Ezber ve Kültür Bakanlığı uzmanı Menderes Alan katıldı.

6 Bu çalışmalar kazı başkanının başkanlığında 1993 yılında Arş. Gr. Şevket Dönmez ile desinatör Yusuf Şener ve 1994 yılında Arş. Gr. Şevket Dönmez ve desinatör Burhan Gülkan tarafından gerçekleştirildi.

1. Mimari Tabaka

10.36 ile 9.45 m.ler arasında yer alan 1. Mimari Tabaka'da (bkz. Plan) ortaya çıkartılan mimari kalıntıların 2 ayrı yapıya ait olduğu anlaşıldı.

Yapı 1 : D 6-7/I 16 plankarelerinde, 2.60 x 3.80 m boyutunda, dikdörtgen biçiminde planı olan yapı, tek gözlü olup yaklaşık 10 m².lik bir alana sahiptir. b. 3309 olarak kodlanan yapının, ahşap tomruklerle *çanti* tekniğinde, temelsiz olarak inşa edilmiş olduğu, bastırılmış toprak tabanının üzerindeki hatıl boşlukları ile yanmış sıva parçalarındaki izlerden saptandı.

Yapı 2 : D 8/I 16-17 plankarelerinde ortaya çıkartılan bastırılmış toprak bir taban üzerindeki, tam plan vermeyen hatıl boşluklarından, birden fazla göze sahip olduğu izlenimini veren bir yapının varlığı saptandı. Doğu-batı doğrultusunda uzanan ve b. 3340 olarak kodlanan yapının yine ahşap tomruklerle *çanti* tekniğinde temel kullanılmadan yapılmış olduğu gözlemlendi.

İçlerinde ve civarlarında ele geçen maddi kültür kalıntılarından her 2 yapının da yaşam yerleri oldukları anlaşıldı.

Diğer taraftan, 1. Mimari Tabaka toprak dolgusu içinde 2 mezar, bir açık hava çömlekçi fırını ile bir çöp çukuru da ortaya çıkartıldı (bkz. Plan).

D 6/I 16 plankaresinde ortaya çıkan basit toprak tipindeki 2 mezarın (b. 3307 ve b. 3310) iskeletleri (Sk. 627 ve Sk. 628) doğu-batı yönünde, kolları bedenlerinin iki yanına, sol elleri cinsel organları üzerine konmuş ve ayakları uzatılmış olarak görüldü. Herhangi bir eşyaya rastlanmayan 2 ayrı mezardaki iskeletler, ayaklar ters yönde başlar birbirine yakın olmak üzere bulundu (Res. 2).

D 7/I 16 plankaresinin kuzey kesiminde ortaya çıkan ve taban seviyesinden derinliği 0.25 m ve çapı yaklaşık 2 m.yi bulan açık hava çömlekçi fırının ağzı batıda olup, havalandırma deliği güneydedir (Res. 3). b. 3306 olarak kodlanan fırının yanarak oldukça siyahlaşmış içbükey tabanı üzerinde görülen küp parçalarının Demir Çağının geç dönemine ait olduğu anlaşıldı. Aşağı yukarı aynı seviyede yer almasından, mezarların da aynı döneme ait oldukları kabul edildi.

D 8/I 16 ile D 9/I 16 plankarelerinin birleştiği kesimin kuzeyinde ortaya çıkan, yaklaşık 1.50 m çapında ve 0.70 m derinliğindeki çöp çukurunun ağzı, 0.15 m yüksekliğinde ve 0.20 m genişliğindeki kil sıva belirlenmiştir. b. 3342 olarak kodlanan çöp çukurunun dolgu toprağı içinden toplanan çanak-çömlek parçalarından Helenistik Çağa ait olduğu, fakat 1. Mimari Tabaka ile takip eden 2. Mimari Tabaka'nın dolgu toprağı içine oyularak yapılmış bulunduğu gözlemlendi (Res. 4).

2. Mimari Tabaka

9.45 ile 8.78 m arasında yer alan 2. Mimari Tabaka'da ortaya çıkartılan mimari kalıntıların kutsal bir kompleksle ilgili olduğu, gerek şimdiki kadar paraleli bulunmamış olan özgün planından (bkz. Plan), gerekse küçük buluntularının niteliğinden anlaşıldı.

D 6-9/I 16-18 plankarelerinin hemen hemen tamamını kapsayan kutsal kompleksin güney kesiminin tarımsal faaliyetler yüzünden tahrip edilmiş bulunduğu görüldü. 300 m².yi bulan kompleksin yaklaşık 200 m².lik bölümünün üstünün kapalı olduğu, taban üzerinde izlenen mimari ile ilgili verilerden saptandı. Kompleksin kapalı mekan dışındaki kesimi, kompleksi çevreleyen ve Tepe'nin eteklerine doğru meyil yapan bastırılmış toprak bir tabandır.

Kutsal Kompleks'in üstü kapalı kısmının 2 bölümden oluştuğu görüldü. Birinci bölümü, D 8/I 16 ve 18 plankarelerinde yer alan ve merkezi kesiminde bir fırına bitişik olarak kilden yapılmış bir sunak da içeren mekandır (Res. 5). 2.10 x 1.20 m boyutunda, 0.85 m genişliğindeki ağzı batıya bakan, önünde küllüğü ile 0.47 çapında işliğı bulunan oval planlı fırının kuzey duvarına bitişik olarak kilden yapılmış bulunan sunak 1.30 m çapındadır. Tabandan 0.10 m yüksekliğindeki sunağın merkezinde 0.27 m çapında ve 0.05 m derinliğinde bir çukur vardır (Res. 6). b. 3345 olarak kodlanan bu fırınlı sunağın kuzey kesimindeki alanda, kuzey-güney doğrultusunda uzanan, birbirine paralel 3 boşluk yer alır. İçlerindeki iz ve kalıntılardan bu boşlukların işlenmiş ağaç gövdelerinin (tomrukların) taban üzerinde bırakmış oldukları yuvalar oldukları anlaşıldı (Res. 7). Şimdi çürümüş ve kar-

bonlaşmış bulunan bu tomrukların büyük olasılıkla törenlerde oturmak (Çizim 1) için kullanılmış olabilecekleri düşünüldü. Fırını-sunağın ve kısmen oturma tomruklarının batı kesiminde, yani D 7/I 17 ve 18 plankarelerinin merkezi bölgesinde köşeli bir koruma duvarının bulunduğu, taban üzerindeki boşluklardan saptandı. Bu duvarın da tomrukların birbiri üzerine yatay olarak konulmasıyla yapılmış olduğu gözlemlendi. Bu bölümün üzerinin kapatılmış olduğu gerek tabanın tamamının yanarak siyahlaşmış bulunmasından, gerekse taban üzerindeki çatı örtüsü ile ilgili olduğu düşünülen dal izlerinden anlaşıldı. Bu mekanın planının özelliğinden de çatı örtüsünün semerdam türünde ve çatının ahşap konstrüksiyonunun üzerinin sazlarla kaplanması ile oluşturulmuş olduğu düşünüldü.

Kutsal Kompleks'in ikinci bölümünü, fırını-sunağın yer aldığı birinci bölümün, yani kapalı mekanın kuzey ve doğu kesimini çevreleyen bir sundurma olduğu, taban üzerinde aynı sıra üzerinde ve aşağı yukarı belirli aralıklardaki ortalama 0.30 m derinliğindeki boşluklardan anlaşıldı (bkz. Plan ve Res. 8). Çapları 0.25 ile 0.40 m arasında değişen bu boşluklar, sundurmayı taşıyan ve şimdi çürümüş bulunan işlenmiş ağaç gövdelerine (tomruklara) aittir. Sundurmanın 7.50 m uzunluğundaki D 8-9/I 16 plankarelerinde yer alan kuzey tarafında dış sırada 5 (I, IV, X ve XV nolu ve XIV nolu Helenistik çöp çukuru ile tahrip edilmiş olan), iç sırada 3 (II, III ve V) dikeç deliği ve 7.40 m uzunluğundaki D 9/I 16-17 plankarelerinde yer alan doğu tarafında dış sırada 4 (X, VIII, VII ve XI nolu), iç sırada 3 (V, XIII ve XII) dikeç deliği vardır. Ayrıca, D 9/I 16 plankaresinde yer alan 3 dikeç deliği (VI, VII ve VIII) ise olasılıkla sundurmanın bu kesiminde meydana gelmiş olan çöküntüye destek vermek için kullanılmış tomruklara ait olabileceği gibi IX ile XIII. dikeçlerin oluşturduğu hiza üzerinde yer alan bu 3 dikeç ile bir iç destekleme yapılmış olabileceği düşünüldü. Toplam 15 işlenmiş ağaç gövdesiyle (tomrukla) oluşturulmuş sundurmada çatı örtüsü olarak büyük olasılıkla, birinci bölümün çatısında olduğu gibi kurutulmuş sazlar kullanılmış olmalıdır. Yağmur sularına akıntı sağlaması için de sazları taşımak için oluşturulmuş ahşap çatı konstrüksiyonunun dışa doğru meyilli yapılmış olabileceği düşünüldü (Çizim 1).

Tepe III'ün en uygun kesiminde yer alan bu mimari kompleksin özgün konstrüksiyonun yanısıra İlk Tunç Çağı III dönemine tarihlenen ve sadece kadını yansıtan tüm ve kırık durumdaki 16 adet pt figürinden kutsal amaçlar için kullanılmak üzere inşa edilmiş bulunduğu anlaşıldı (Res. 10).

3. Mimari Tabaka

8.78 ile 8.67 m.ler arasında yer alan 3. Mimari Tabaka'da ortaya çıkartılan yangın geçirmiş bastırılmış toprak tabanla ilgili herhangi bir mimari kalıntı bulunamadığından, tabanın herhangi bir yapıyla ilişkili olup, olmadığı saptanamadı.

4. Mimari Tabaka

8.67 ile 8.35 m.ler arasında yer alan 4. Mimari Tabaka'da ortaya çıkartılan mimari kalıntıların (bkz. Plan) bir yapıya ait olduğu anlaşıldı. D 6/I 16-17 ile D 7/I 16-17 plankarelerinde 4.65x6.90 m boyutunda ve kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan 2 göze sahip olan yapının ahşap tomruklarla inşa edilmiş bulunduğu taban seviyesindeki işlenmiş ağaç gövdelerinin boşluklarından saptandı (Res. 9). b. 3331 olarak kodlanan yapının, kuzeye bakan 1.80 x 4.65 m boyutundaki küçük gözü olasılıkla depo ve 4.80 x 5.10 m boyutundaki büyük gözünün ise yaşam yeri olduğu düşünüldü. 32.85 m².lik bir alan kaplayan yapının girişi, büyük gözün doğuya bakan uzun duvarı üzerindedir. Taban üzerindeki izlerden temel kullanılmadan, tomrukların birbiri üzerine yatay olarak yerleştirilmesiyle çantı tekniğinde inşa edilmiş olan yapının üstü, ahşap konstrüksiyonunun üzerinin kurutulmuş sazlarla kaplanarak kapatıldığı olasıdır.

Diğer taraftan, 0.91 m.lik 1. Mimari Tabaka dolgusunun ortalama 0.20 m kalınlığını kapsayan ve «0» olarak kodlanan yüzey toprağı içerisinde maddi kültür kalıntısı bulunmasına rağmen herhangi bir mimari ize rastlanmaması, Tepe III'ün yer aldığı bu kesimdeki Orta Tunç Çağı (Çizim 3/1-3) ile Geç Demir Çağı (Res. 11 ve Çizim 2/5-7) ve hemen onu izleyen Helenistik Çağ (Çizim 2/1-4) yerleşmelerinin gerek erozyon ve gerekse tarımsal faaliyetler yüzünden tahrip edilmiş olduğu anlaşıldı.

ÇANAK - ÇÖMLEK

Kazılar sonucunda 13 adet pt tüm kap ile 746 adet çanak-çömlek parçası ele geçti. Tüm kapların hepsi İlk Tunç Çağı III'e aittir. Bunlardan 4 tanesi (3 bardak ve 1 kapak) 1. Mimari Tabaka'ya, 6 tanesi (3 çanak=Res. 12 ve Çizim 3/6, 2 çömlek=Res. 13 ve Çizim 4/3 ve 1 minyatür kap) 2. Mimari Tabaka'ya ve 3 tanesi (1 çanak, 1 bardak=Res. 14 ve 1 minyatür kap=Res. 15) de 4. Mimari Tabaka'ya aittir.

Ele geçirilen 746 adet çanak-çömlek parçasından 8 adeti Helenistik Çağ, 11'i Geç Demir Çağ, 3 adeti Orta Tunç Çağı ve 558 adeti de İlk Tunç Çağı III'e aittir.

8 adet Helenistik Çağ çanak-çömlek parçası 4 ana formda toplanır: Çanak (1 adet), Çömlek (4 adet), Testi (1 adet) ve Küp (2 adet, bkz. Çizim 2/1-4).

Helenistik Çağ kaplarının teknik yapılarına gelince :

Bunların hepsi çömlekçi çarkında şekillendirilmiş olup, hamurları çok temiz kilden çoğunlukla katkısız ve nadiren çok ince kum katılarak hazırlanmıştır. Genellikle astarsız ve perdahsız olan bu kaplar çok iyi pişirilmiştir. Bazı kaplarda oyuk çizgi ile yapılmış geometrik bezeme vardır.

11 adet Geç Demir Çağı çanak-çömlek parçasının hepsi çömlere aittir: Bunlar yalın (3 adet, bkz. Çizim 2/5-7) ve bezekli (8 adet, Res. 11) olmak üzere 2 gruba ayrılır. Hepsi elde şekillendirilmiş olan kapların hamurları temiz bir kile mineral katılarak hazırlanmıştır. Astarlı ve perdahlı olan bu kaplar iyi pişirilmiştir. Yalın kaplarda yüzey rengi gri rengin toplanıdadır. Bezekli olanlarda krem veya açık kahverengi zeminler üzerine kırmızımsı kahverengi ve siyah ile geometrik esaslı bezemeler yapılmıştır.

3 adet Orta Tunç Çağı parçası ise kulplara (2) ve bir dibe aittir (Çizim 3/1-3). Bu parçaların hamurları mineral katkılı temiz bir kilden hazırlanmıştır. Kaplar açık kırmızı renkte astarlanıp perdahlanmıştır ve iyi pişirilmiştir.

558 adet İlk Tunç Çağı III parçası ise çanak (294 adet, bkz. Çizim 3/4-10), çömlek (144 adet, Çizim 4/1-4), meyvelik (81 adet,

bkz. Çizim 4/5-6), dip (39 adet) ve gövde parçalarına (166) aittir. Hepsi elde şekillendirilmiş olan bu kapların hamurları bitki ve mineral katkı ile, ender olarak da kavkı katkı ile hazırlanmıştır. Hepsi gri, siyah ve kahverengi gibi koyu renklerde astarlanmış olup iyi perdahlanmıştır. Bu kapların kırmızı renk astarlı örnekleri de vardır. Pişirilmeleri iyidir. Bazı kaplar üzerinde silinti bezek tekniğinde bezeme uygulaması görülür. Bezemeler geometriktir. Ayrıca, kaplar, üzerlerinde çizgi, kerti ve çentikler bulunan plastik bantlarla bezenmiştir. Diğer taraftan, yine geometrik esaslı motifler kaplar üzerine çizgi, kazı, yiv ve oluk tekniğinde uygulanmıştır.

Bu kaplardan bazılarının ağız kenarlarının oluklu, çentikli veya dalgalı olması en önemli bir özelliktir (Res. 16, 17 ve 18).

KÜÇÜK BULUNTULAR

Geliştirilen kazılar sonucunda elde edilen 460 adet küçük buluntunun 375 adedi pişmiş toprak, 49 adedi kemik, 14 adedi taş, 5 adedi tunç, 7 adedi boynuz, 9 adedi çakmaktaşı ve 1 adedi kavkıdan yapılmıştır (bkz. Tablo 1).

En büyük grubu oluşturan pişmiş toprak eserlerin 305 adedini tezgah ağırlığı, 4 adedini tezgah tarağı sapı (Res. 19), 2 adedini sapan tanesi, 1 adedini pota (Res. 20), 1 adedini perdah aleti, 16 adedini insan figürünü (Res. 10), 1 adedini hayvan figürünü, 1 adedini kuş figürünü, 1 adedini fırça sapı (Res. 21), 4 adedini çingirak, 4 adedini topak ip kilit (Res. 22), 29 adedini ağırşak, 2 adedini mimari parça ve 4 adedini tanımlanamayan nesnelere oluşturur.

Bu eserlerden en önemli grubu oluşturan insan figürinleri oldukça stilize edilmiş ayakta duran kadınları yansıtır. Bu özelliklerinden dolayı da kutsal inançlarla ilgili olarak imal edilmiş oldukları anlaşılmaktadır.

Elde edilen 49 adet kemik buluntunun 7 adedi ağırşak, 36 adedi delici (Res. 23), 2 adedi iğne, 1 adedi pandantif, 1 adedi spatula, 1 adedi olta iğnesi (Res. 24) ve 1 adedi de tanımlanamayan

yan 1 alettir. Bu eserlerin yapımında kullanılmış olan kemikler hayvanlara aittir.

Elde edilen 7 adet boynuz buluntunun 1 adedi tokmak (Res. 25), 1 adedi balta (Res. 26), 1 adedi sap, 2 adedi delici ve 2 adedi de kazıyıcıdır. Bu eserlerin yapımında kullanılmış bulunan boynuzlar olasılıkla geyik türü hayvanlara aittir.

Elde edilen 9 adet çakmaktaşı buluntunun 1 adedi yonga, 7 adedi kesici ve 1 adedi de kazıyıcı (Res. 28) türü alettir.

Elde edilen 14 adet taş buluntunun 1 adedi ağırşak, 1 adedi bileytaşı, 5 adedi ezgitaşı, 1 adedi pandantif, 3 adedi perdah aleti, 2 adedi sapan tanesi ve 1 adedi de topuzbaşısıdır. Bu eserlerin yapımında kullanılmış olan taşlar deretaşı türündedir.

Elde edilen 5 adet tunç buluntunun 1 adedi yassı balta (Res. 30), 2 adedi zıpkıncu (Res. 29) ve 2 adedi de hançer (Res. 31-32) türündeki silahlara aittir. Bu eserlerin yapımında kullanılmış olan tunç alaşımı bakıra arsen katılması ile elde edilmiştir.

Elde edilen 1 adet kavkıdan yapılmış buluntu ise bir pandantif olup, bir midye kabuğuna bir delik açılması ile oluşturulmuştur.

Ele geçirilen bu küçük eserlerin değerlendirilmesinden İkiztepe'de oldukça gelişmiş bir dokumacılıkla dericiliğin varlığı ve İkiztepe'de yaşayanların maden işlemede çok başarılı oldukları, avcılık ve hayvancılıkla geçindikleri ve ana tanrıça kültü ile ilgilendikleri anlaşıldı.

S O N U Ç

İkiztepe örenyerinde 2 amaca yönelik olarak Tepe III'de başlattığımız ve 2 yıldır geliştirdiğimiz kazılar ve araştırmalarda sadece birinci amacımıza yönelik sonuçlar elde edildi. Ele geçirilen özellikle çanak-çömlekler⁷ ile pt kadın figürinleri⁸ ve çingiraklar⁹

7 Bilgi 1990a, s. 119-219 Fig. 20/446-453.

8 Bilgi 1985a, s. 273-274; *Çağlar Boyunca Kadın*, İstanbul 1993 s. 82 A-100.

9 Bilgi 1985, s. 112; Bilgi 1986, s. 150; Bilgi 1987, s. 170-17.

Tepe I'de 1993 yılından önce getirtilen kazılarda ortaya çıkarılmış bulunan İlk Tunç Çağı III mezarlığının sahiplerinin Tepe III'de yaşamış olduklarını açıkça gösterdi.

K I S A L T M A L A R

Alkım

- 1980 U. B. Alkım. «Altıncı Dönem İkiztepe Kazısı (1979)». *II. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara, s. 151-154.
- 1981 U. B. Alkım. «1980 Dönemi İkiztepe Kazısı». *III. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara, s. 25-29.
- 1982 U. B. Alkım. «İkiztepe Kazısı ve Samsun Bölgesi Araştırmaları». *Türk Arkeoloji Dergisi XXV-2*, Ankara, s. 3-9.
- 1983 U. B. Alkım. «Einige charakterische Metallfunde von İkiztepe». *Beiträge zur Altertumskunde Kleinasiens. Festschrift für Kurt Bittel*, Mainz, s. 29-42.

Alkım

- 1986 H. Alkım. «İkiztepe Kazılarında Saptanan Kültür Katları ve Elde Edilen Madeni Eserlerden Örnekler». *IX. Türk Tarih Kongresi*, Ankara Cilt I, s. 119-132.

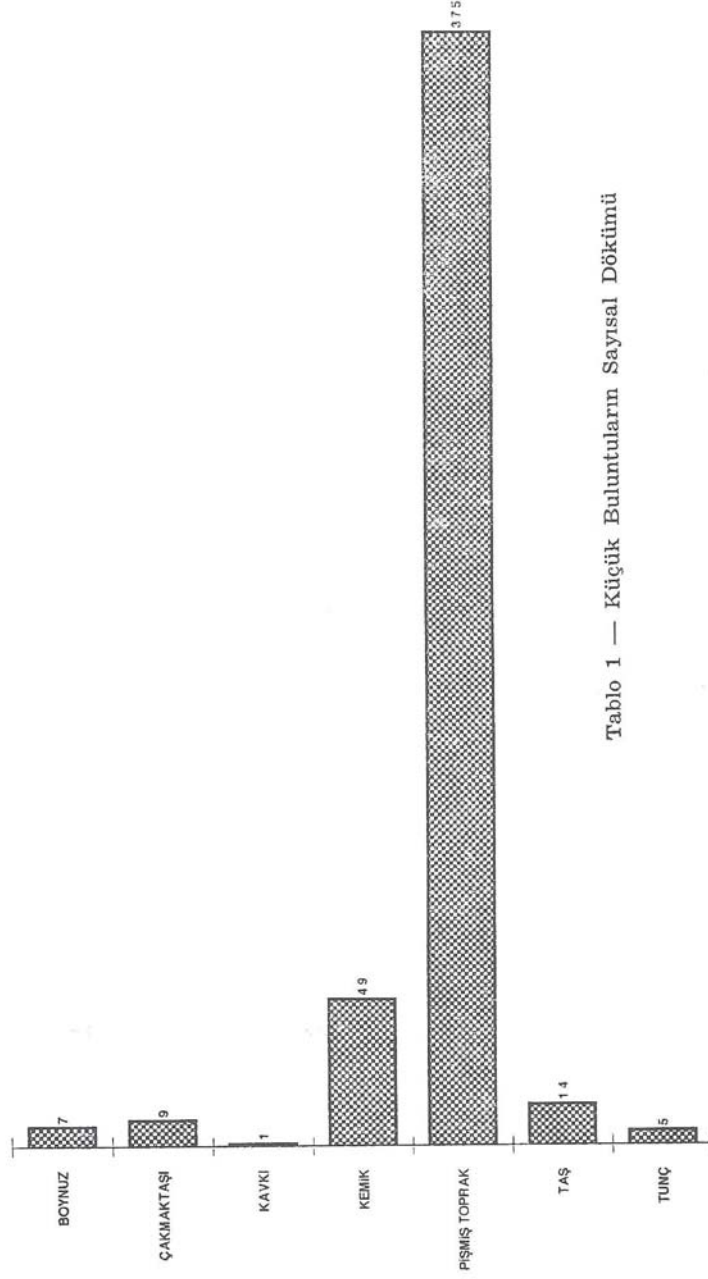
Alkım/Alkım/Bilgi

- 1988 U. B. Alkım/H. Alkım/Ö. Bilgi. *İkiztepe I*, Ankara.

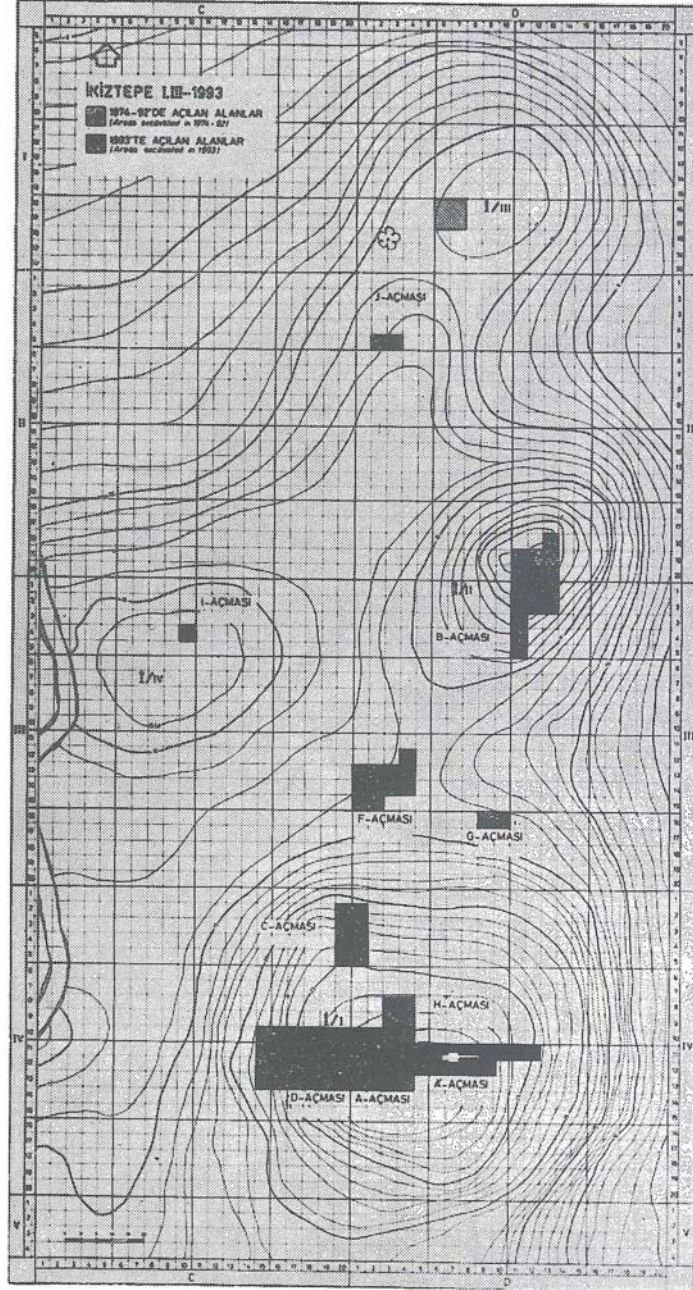
Bilgi

- 1982 Ö. Bilgi. «1981 Dönemi İkiztepe Kazıları». *IV. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara, s. 39-54.
- 1983 Ö. Bilgi. «İkiztepe Kazılarının 1982 Dönemi Sonuçları». *V. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara, s. 87-89.
- 1984 Ö. Bilgi. «İkiztepe Kazılarının 1983 Dönemi Sonuçları». *VI. Kazı Sonuçları Toplantısı*, İzmir, s. 55-63.
- 1984a Ö. Bilgi. «Metal Objects from İkiztepe-Turkey». *Beiträge zur Allgemeinen und Vergleichenden Archäologie 6*, Bonn. s. 32-99.

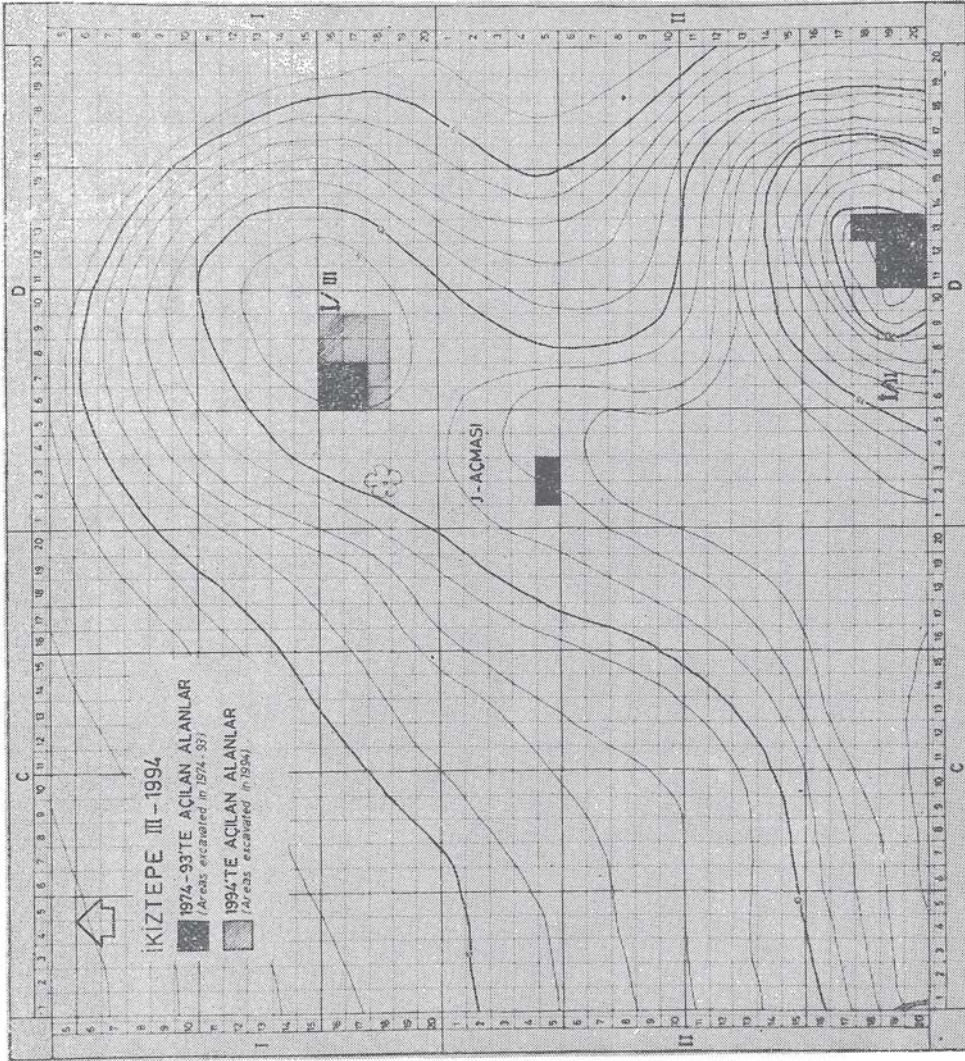
- 1985 Ö. Bilgi. «İkiztepe Kazılarının 1984 Dönemi Sonuçları». *VII. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara, s. 111-118.
- 1985a Ö. Bilgi. «An Anthropomorphic Representation from İkiztepe-Turkey». *Studi di Paletnologia in onore di Salvatore M. Puglisi*, Roma, s. 273-284.
- 1986 Ö. Bilgi. «İkiztepe Kazılarının 1985 Dönemi Sonuçları». *VIII. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara Cilt I. s. 149-156.
- 1987 Ö. Bilgi. «İkiztepe Kazılarının 1986 Dönemi Sonuçları». *IX. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara Cilt I. s. 169-179.
- 1988 Ö. Bilgi. «İkiztepe Kazılarının 1987 Dönemi Sonuçları». *X. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara Cilt I. s. 201-209.
- 1990 Ö. Bilgi. «Metal Objects from İkiztepe-Turkey». *Beiträge zur Allgemeinen und Vergleichenden Archäologie 9-10*, Bonn. s. 119-219.
- 1990a Ö. Bilgi. «1974 ile 1986 Kazı Dönemlerinde Bulunan Tunç Silahların Işığında İkiztepe'nin Önasya'daki Yeri». *X. Türk Tarih Kongresi*, Ankara Cilt I. s. 71-77.

Tablo 1 — Küçük Buluntuların Sayısal Dökümü

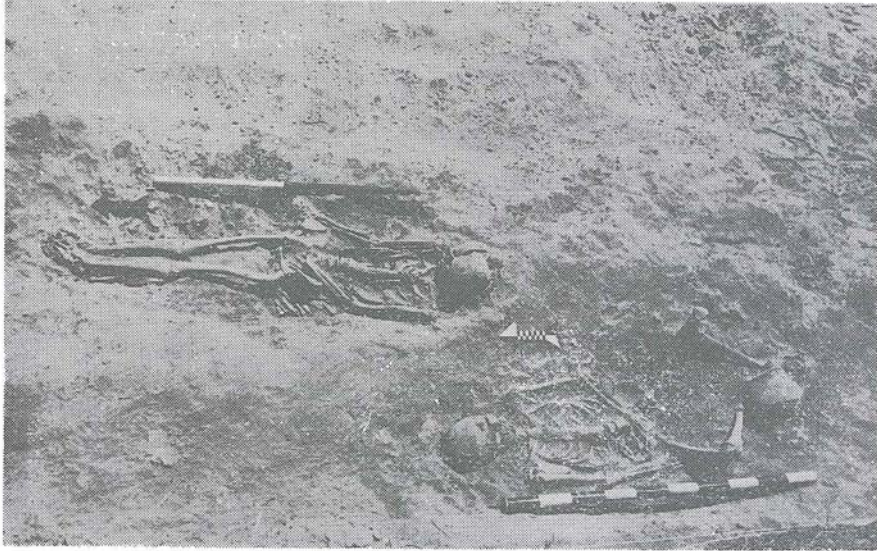
Topografik Plan 1

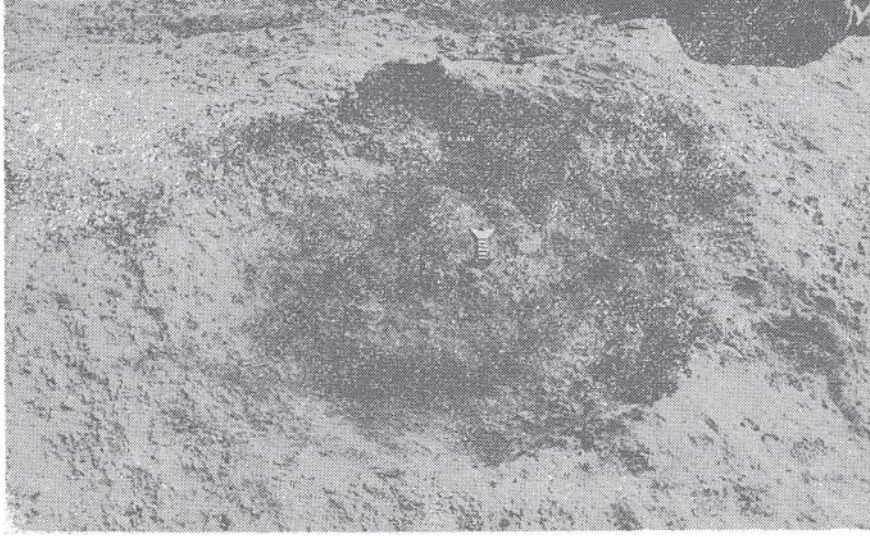
Topografik Plan 2

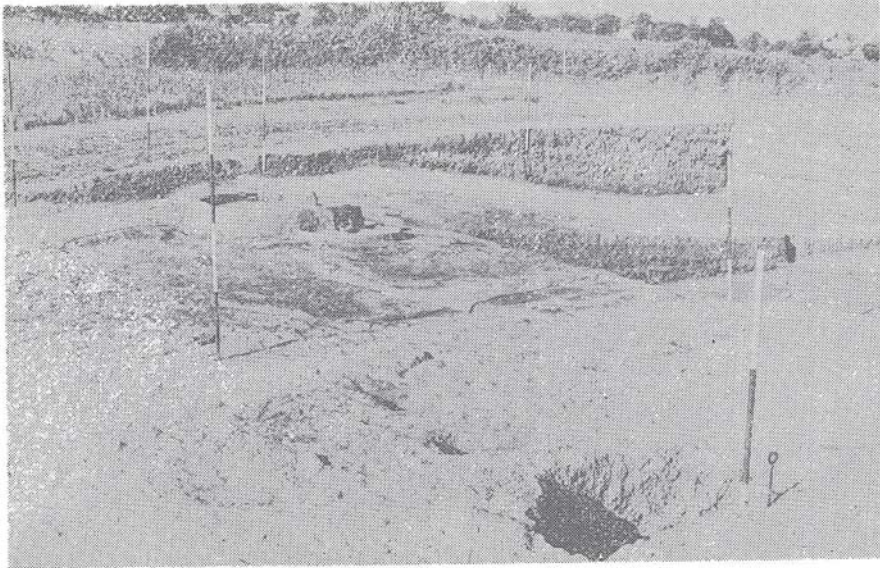
Res. 1 — Tepe III, «L» Açmasıın Tepe II'den (Güneyden) Görünüşü

Res. 2 — Tepe III, Geç Demir Çağı Mezarları

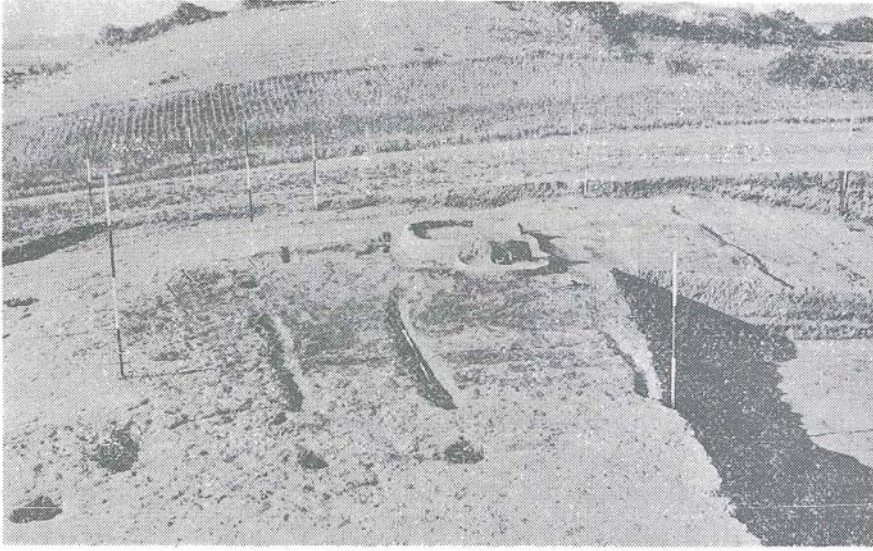

Res. 3 — Tepe III, Geç Demir Çağı Açık Hava Çömlekçi Fırını

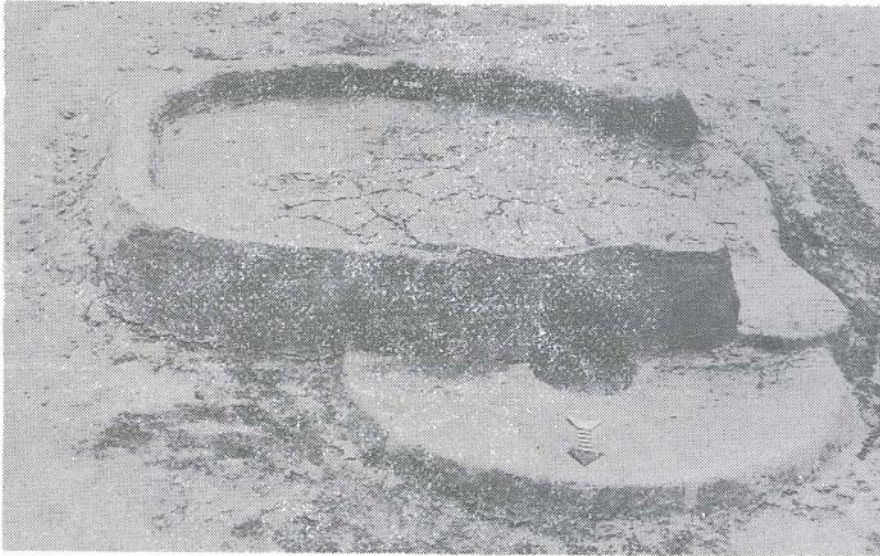

Res. 4 — Helenistik Çağ Çöp Çukuru. (Kuzeydoğudan)

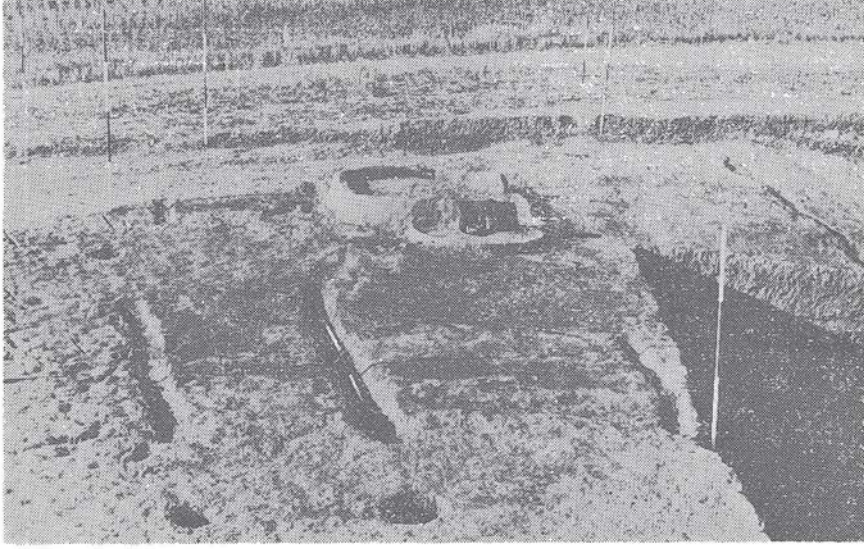

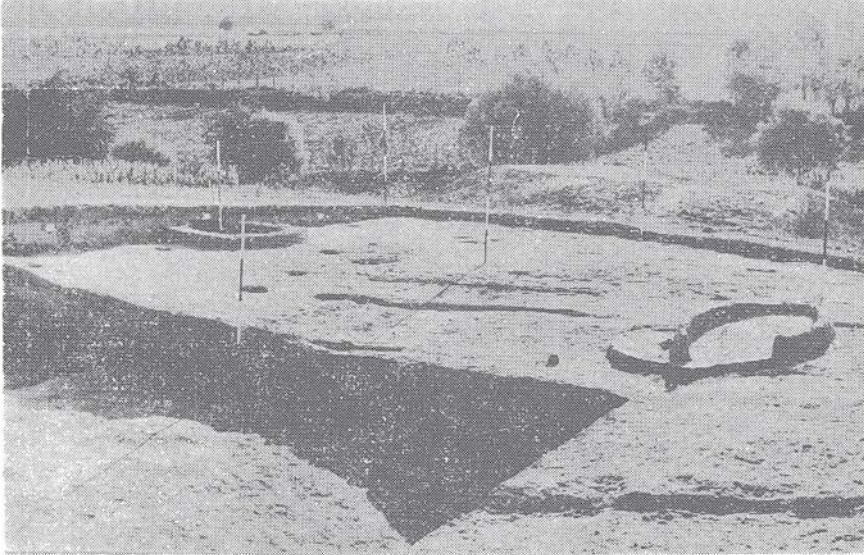
Res. 5 — 2. Mimari Tabaka, Kutsal Kompleks (Kuzeyden)

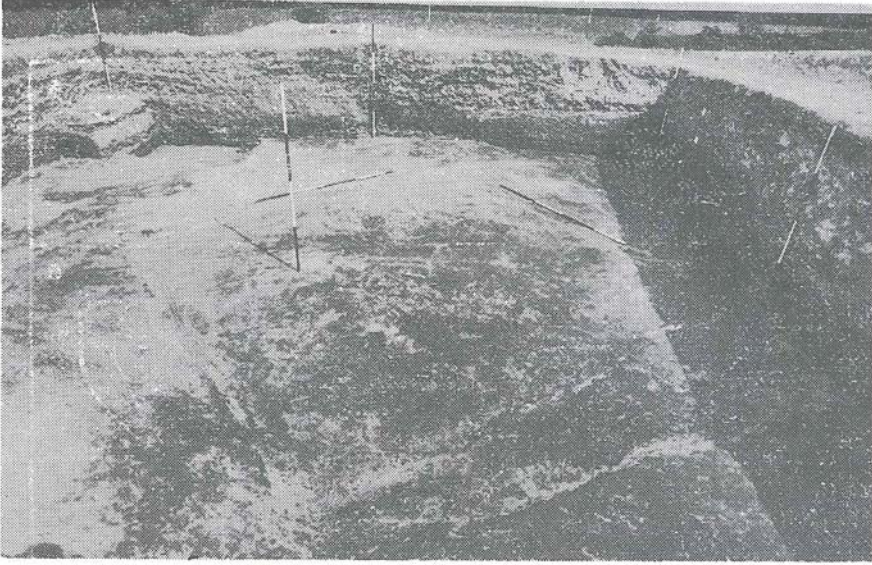
Res. 6 — 2. Mimari Tabaka, Kutsal Kompleks'de Kilden Yapılmış Fırınlı-Sunak (Kuzeyden)

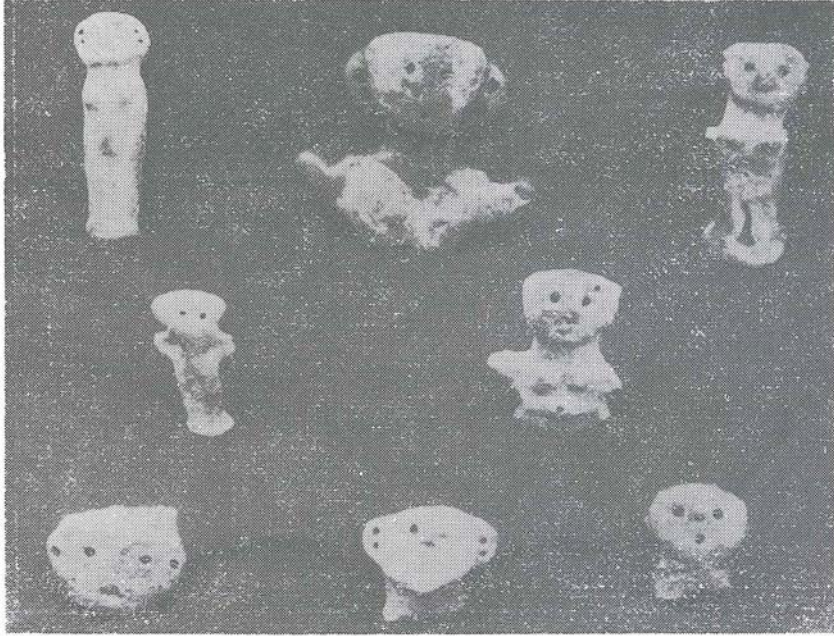
Res. 7 — 2. Mimari Tabaka, Kutsal Kompleks'de Tomruk Yuvaları

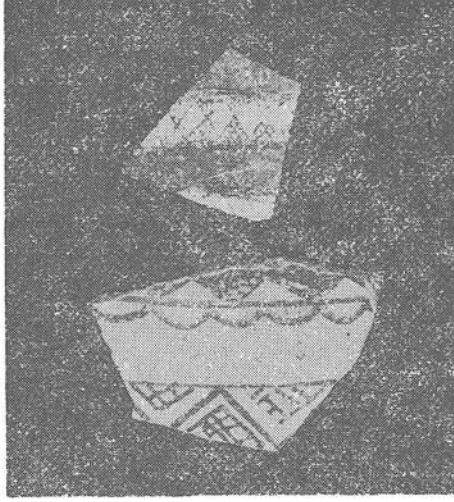
Res. 8 — 2. Mimari Tabaka, Kutsal Kompleks (Güneybatıdan)

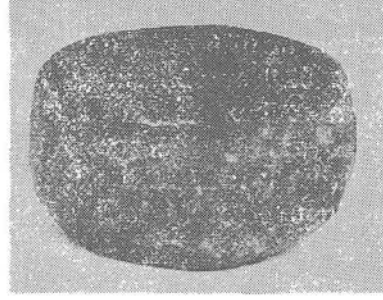
Res. 9 — 4. Mimari Tabaka, Bastırılmış Kil Taban ve Temel Hatılarına ait Yuvalar

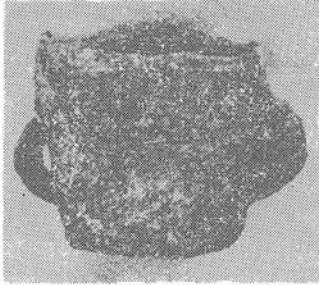
Res. 10 — Pt Kadın Figürinleri, 2. Mimari Tabaka

Res. 11 — Boya Bezekli Pt Kap Parçaları,
Geç Demir Çağı

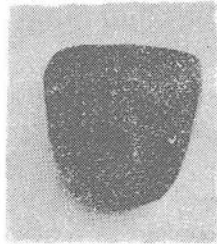
Res. 12 — İTÇ III Pt Çanak,
2. Mimari Tabaka

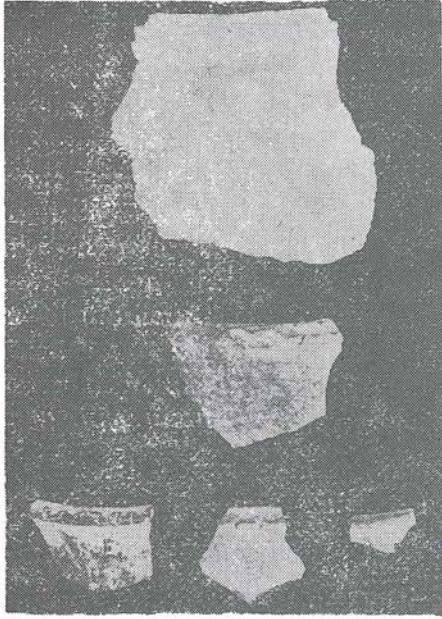
Res. 14 — İTÇ III Pt Bardak,
4. Mimari Tabaka

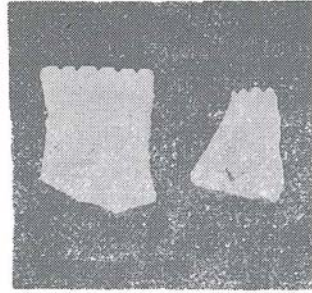
Res. 13 — İTÇ III Pt Çömlek,
2. Mimari Tabaka

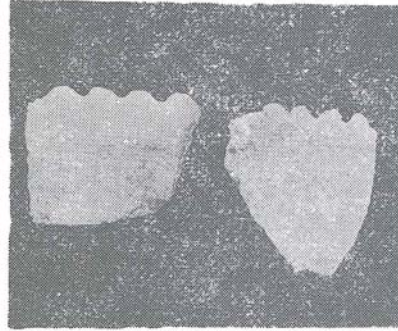
Res. 15 — İTÇ III Minyatür Kap,
4. Mimari Tabaka

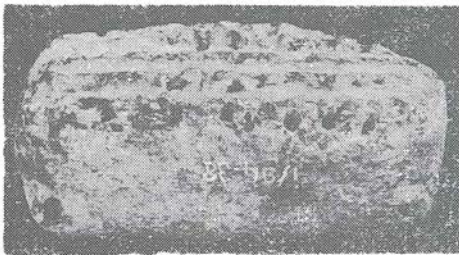
Res. 16 — İTÇ III Oluk Ağızlı Kap
2. Mimari Tabaka

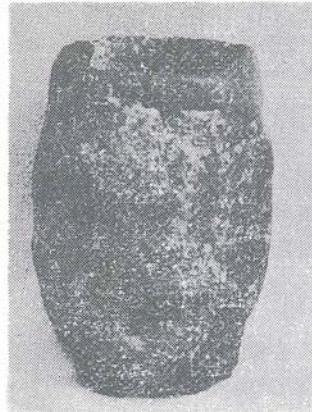
Res. 17 — İTÇ III Çentik Ağızlı
Kap Parçaları, 1. Mimari Tabaka

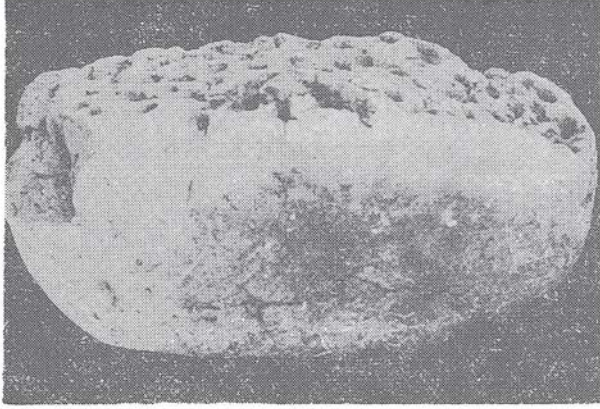
Res. 18 — İTÇ III Dalgalı Ağızlı
Kap Parçaları, 1. Mimari Tabaka

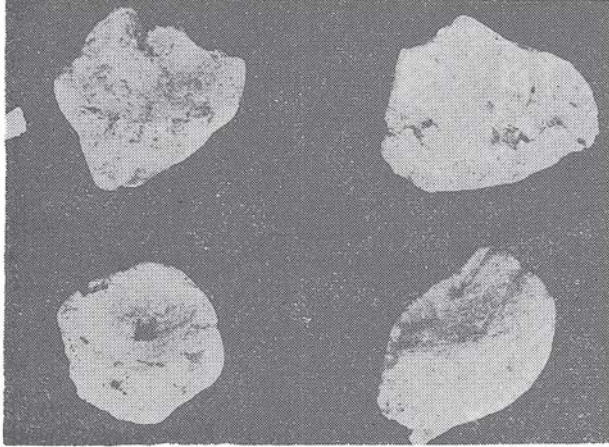
Res. 19 — Pt Tezgah Tarağı Sapı,
2. Mimari Tabaka

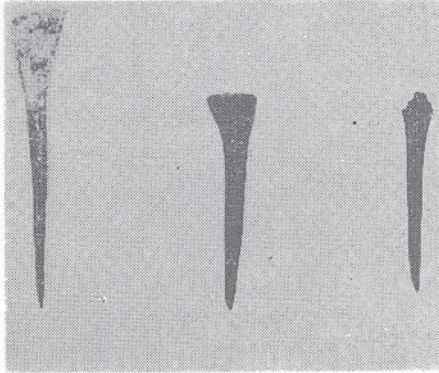
Res. 20 — Pt Pota,
2. Mimari Tabaka

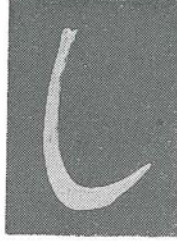
Res. 21 — Pt Fırça Sapı
2. Mimari Tabaka

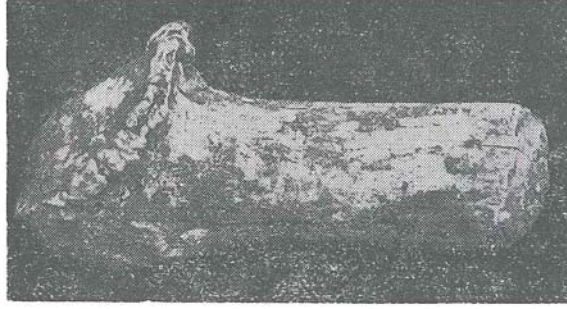
Res. 22 — Topak Kilden
İp Kilitler, 2. Mimari
Tabaka

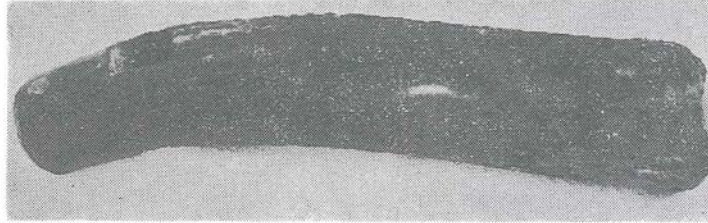
Res. 23 — Kemik Deliciler,
1 ve 2. Mimari Tabakalar

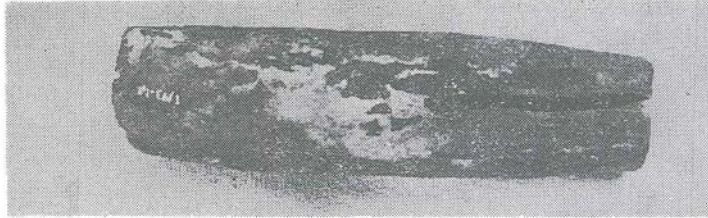
Res. 24 — Kemik Olta İğnesi, 2. Mimari Tabaka

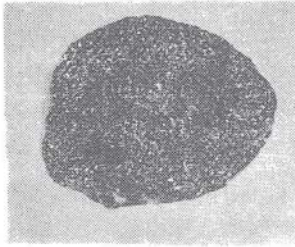
Res. 25 — Boynuz Tokmak, 1. Mimari Tabaka

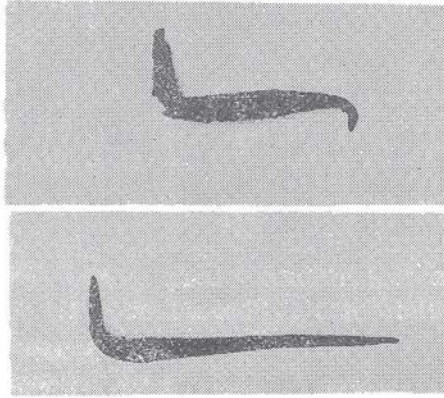
Res. 26 — Boynuz Balta, 2. Mimari Tabaka

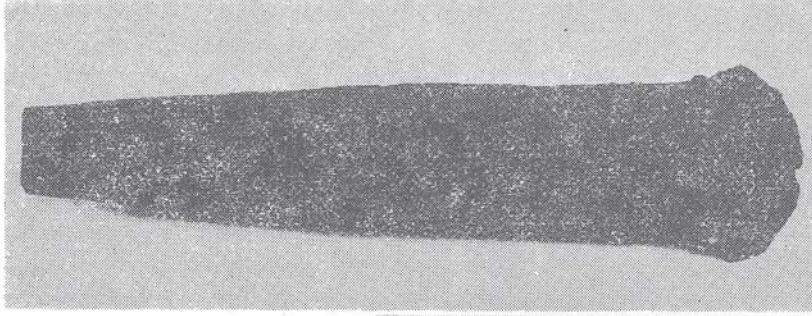
Res. 27 — Boynuz Sap, 2. Mimari Tabaka

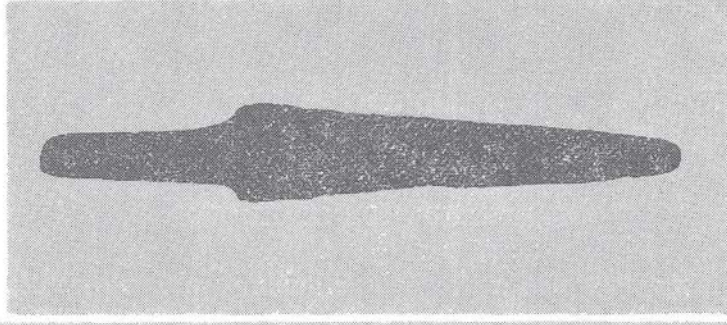
Res. 28 — Çakmaktaşı Kayzıcı,
1. Mimari Tabaka

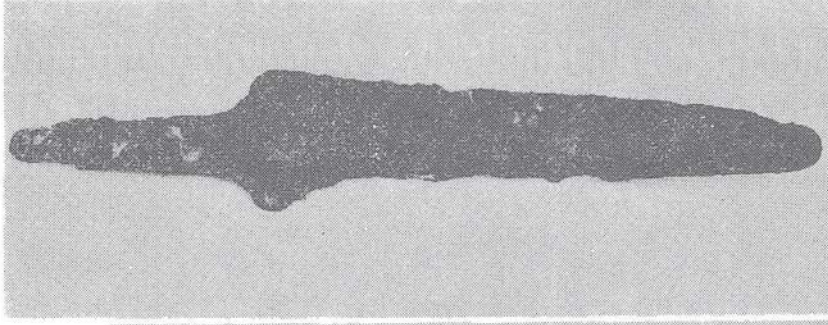
Res. 29 — Tunç Zıpkınuçları,
2 ve 3. Mimari Tabakalar

Res. 30 — Tunç Balta,
2. Mimari Tabaka

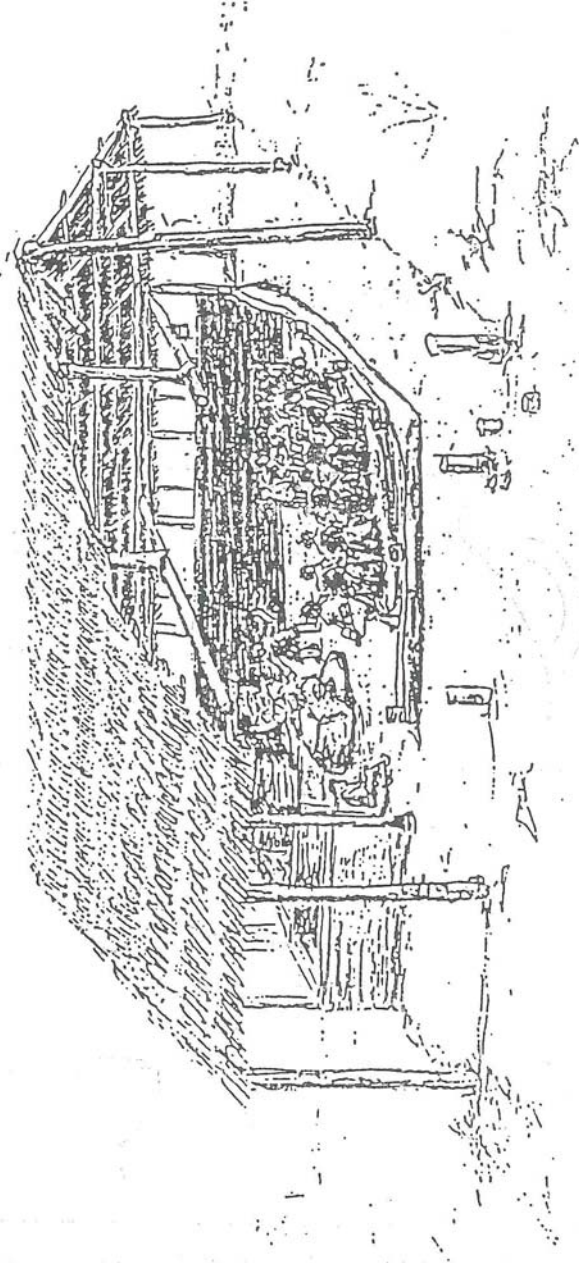

Res. 31 — Tunç Hançer,
3. Mimari Tabaka

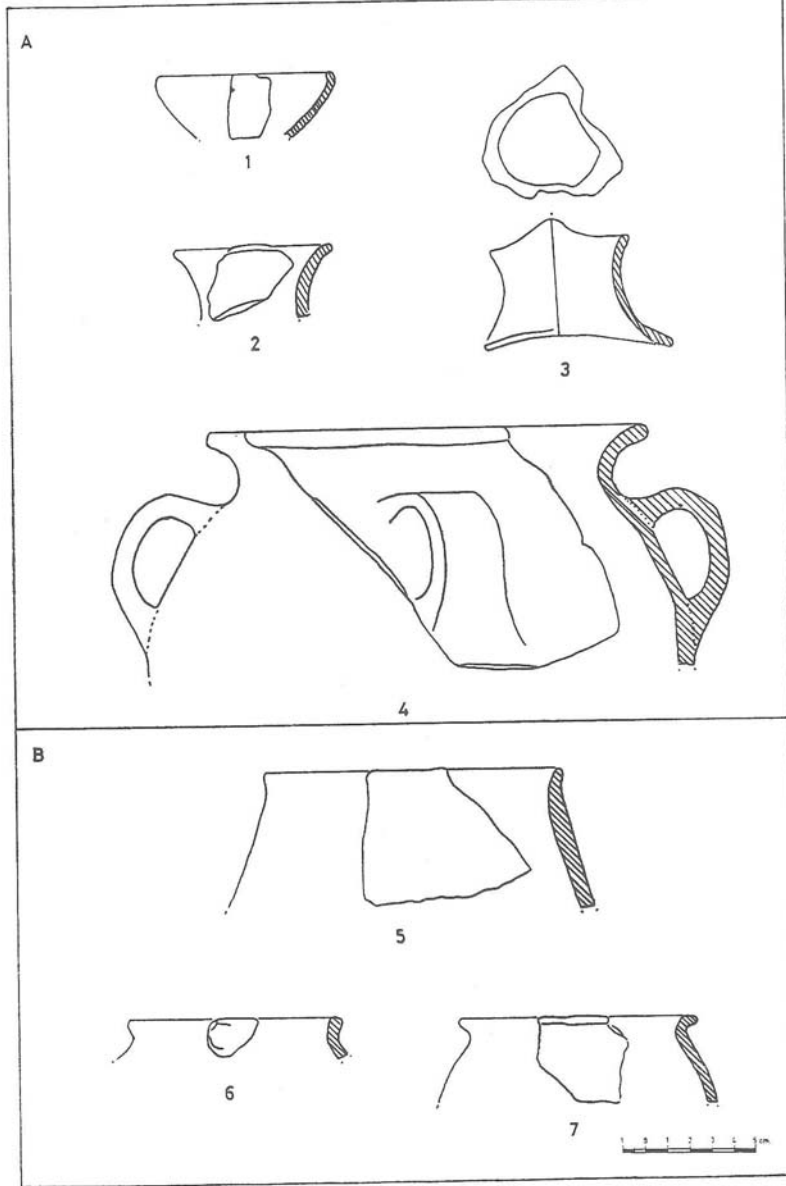
Res. 32 — Tunç Hançer,
2. Mimari Tabaka

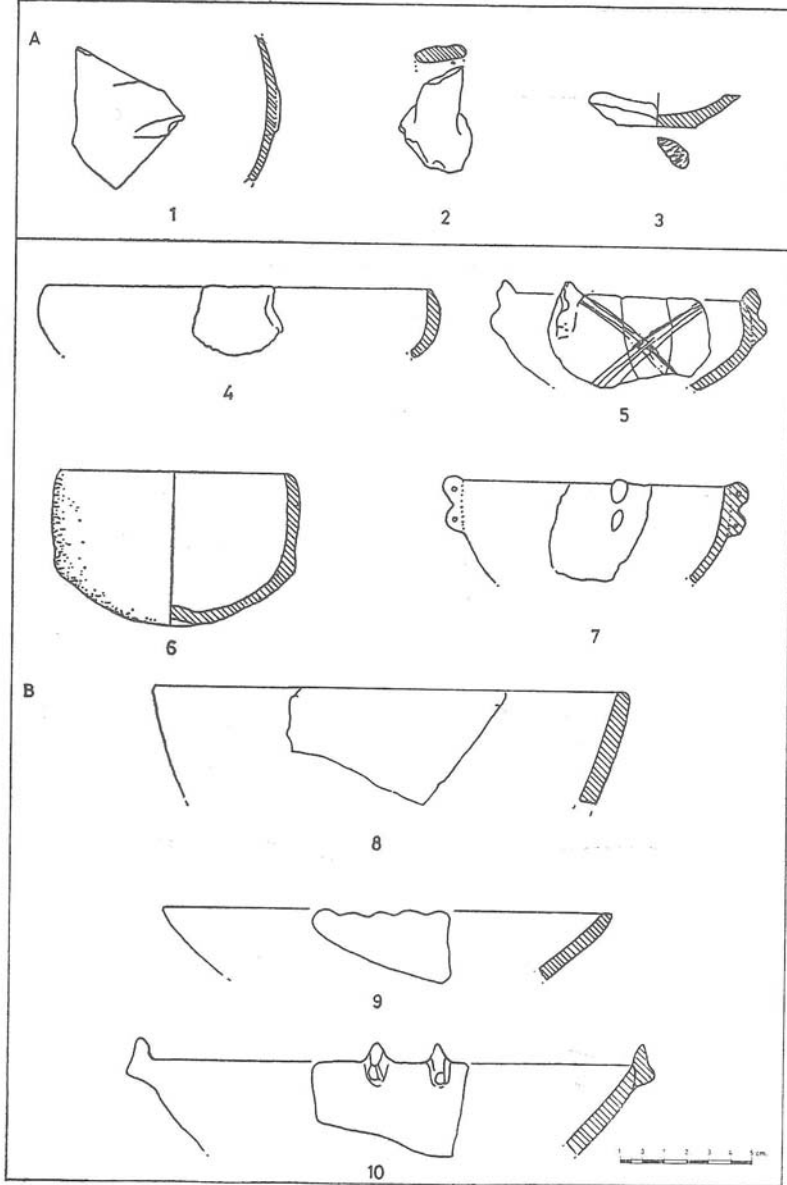
Çizim 1 — Ahşap Konstrüksiyon Kutsal Kompleks'in Restitüsyonu

Çizim 2

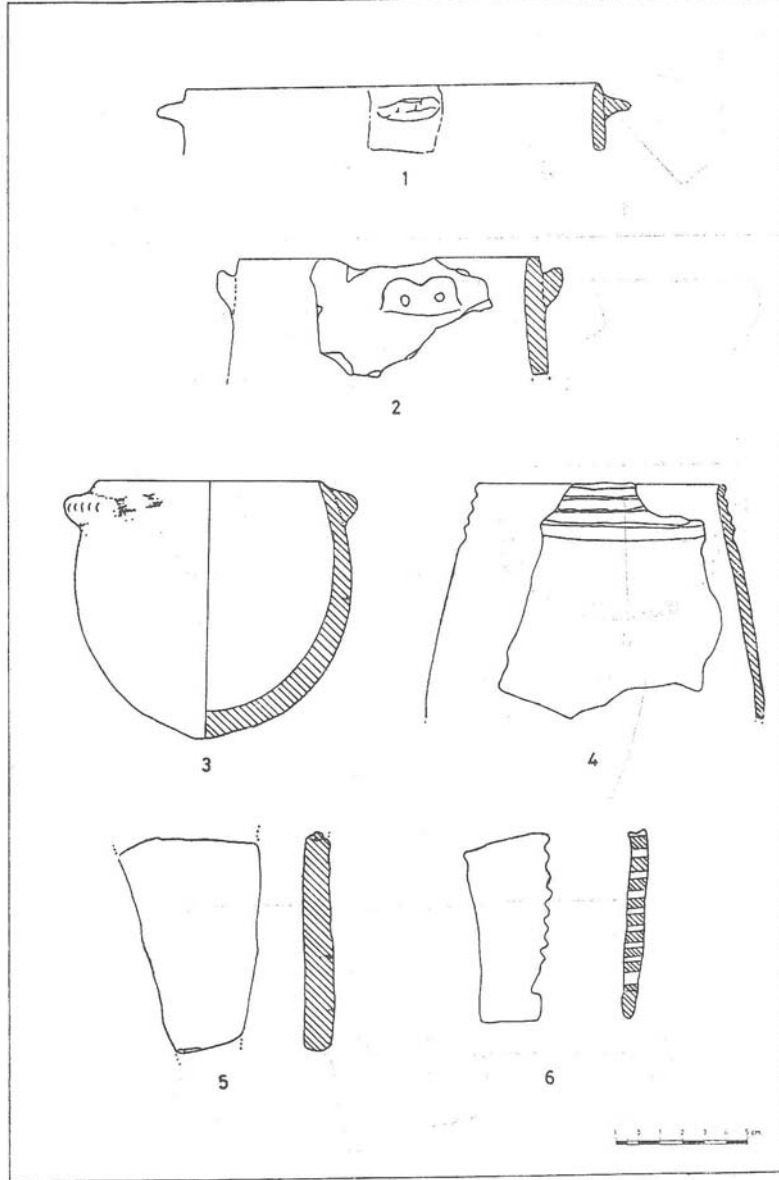
Çizim 2 — Pt Parçaları; A=Helenistik Çağ, B=Geç Demir Çağ

Çizim 3

Çizim 3 — Pt Kaplar ve Parçaları; A=Orta Tunç Çağı, B=İlk Tunç Çağı III

Çizim 4

Çizim 4 — Pt Kaplar ve Parçaları; İlk Tunç Çağı III

